

I. Úplné náklady práce v ČR a jejich struktura v roce 2004

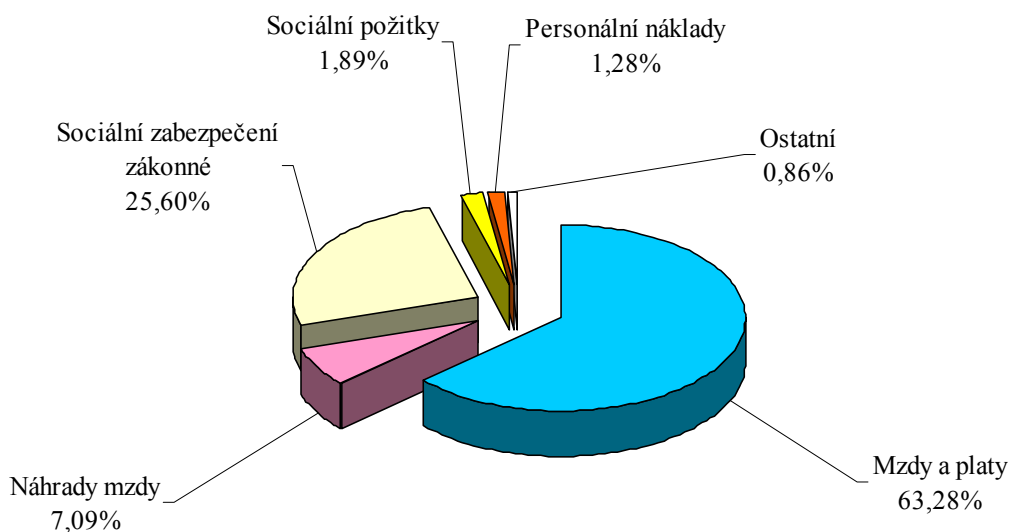
V roce 2004 dosáhly úplné náklady práce průměrně za celou republiku částky 182,25 Kč/hod, resp. 26 428 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Celoroční náklady práce činily v přepočtu na jednoho zaměstnance 317 131 Kč.

Extrémní hodnoty podle různých třídících hledisek jsou uvedeny v následující tabulce. Údaje v Kč/měsíc jsou vztaženy na jednoho zaměstnance.

Třídící hledisko	Minimum	Maximum	Rozdíl
sekce OKEČ	ubytování a stravování 17 362 Kč	finanční zprostředkování 51 925 Kč	34 563 Kč
kraj	Vysočina 22 393 Kč	Hl. m. Praha 32 776 Kč	10 383 Kč
velikostní skupina	1 až 9 zaměstnanců 22 338 Kč	1000 a více zaměstnanců 30 119 Kč	7 781 Kč
typ hospodaření	družstevní 18 402 Kč	mezinárodní 32 418 Kč	14 016 Kč

Největší složkou nákladů práce byly celkové mzdy za skutečně odpracovanou dobu (16 722 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc, tj. 63,28 % z celkových nákladů práce). V této složce mezd byly nejvíce zastoupeny tarifní (základní, smluvní) mzdy, které dosáhly 46,15 % (12 193 Kč) z celkových nákladů práce. Náhrady mzdy za neodpracovanou dobu tvořily 7,09 % (1 875 Kč). V náhradách mzdy obecně převládaly náhrady za dovolenou a jejich výše dosáhla v průměru 1 649 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance, tj. 6,24 % z celkových nákladů práce. Mzdové složky celkem (tzv. přímé náklady) dosáhly částky 18 597 Kč (tj. 70,37 % nákladů práce).

Struktura nákladů práce v roce 2004

**Podrobná struktura nákladů práce na jednoho zaměstnance v ČR v roce 2004
(včetně resortů Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra)**

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
1. MZDY A PLATY za vykonanou práci	16 722	63,28
- tarifní mzda (základní, smluvní apod.)	12 193	46,15
- odměny a prémie pravidelné	1 893	7,16
- odměny podle výsledků hospodaření	572	2,16
- odměny hrazené ze zisku	48	0,18
- mimořádné výplaty	386	1,46
- příplatky za přesčasovou práci	144	0,54
- ostatní příplatky (mzdová zvýhodnění) a doplatky	1 053	3,98
- naturální mzdy	33	0,12
- odměny za pracovní pohotovost	98	0,37
- ostatní mzdy	301	1,14
2. NÁHRADY MZDY (placené zaměstnavatelem)	1 875	7,09
- náhrady mzdy za dovolenou	1 649	6,24
- náhrady při překážkách na straně zaměstnavatele	22	0,08
- náhrady při překážkách na straně zaměstnance	64	0,24
- náhrady mzdy za svátky	140	0,53
1. – 2. PŘÍMÉ NÁKLADY	18 597	70,37
3. SOCIÁLNÍ POŽITKY	500	1,89
- výrobky firmy se slevou	5	0,02
- příspěvky na bydlení	59	0,22
- služební vozy k soukromým účelům	111	0,42
- příspěvky na stravování	234	0,89
- příspěvky ve formě spoření, prodej akcií	4	0,02
- výdaje ze sociálního fondu	87	0,33
z toho: příspěvky odborům	5	0,02
4. SOCIÁLNÍ NÁKLADY A VÝDAJE	7 029	26,60
- zákonné pojištění na sociální zabezpečení	6 766	25,60
- nadstandardní programy sociálního zabezpečení	121	0,46
- vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem	15	0,06
- odstupné	107	0,40
- ostatní sociální dávky	20	0,08
5. PERSONÁLNÍ NÁKLADY	338	1,28
- náklady na nábor zaměstnanců	32	0,12

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
- náklady na výchovu a zapracování učňů	7	0,03
- náklady na školení zaměstnanců	138	0,52
- náklady na pracovní oděv, uniformy, "ošatné"	121	0,46
- ostatní personální náklady	40	0,15
6. DANĚ A DOTACE	-36	-0,14
- daně a sankce vázané na zaměstnávání lidí	3	0,01
- dotace na pracovní sílu	-39	-0,15
3. – 6. NEPŘÍMÉ NÁKLADY	7 831	29,63
1. – 6. NÁKLADY PRÁCE CELKEM	26 428	100,00

Druhou největší položkou nákladů práce jsou každoročně zákonné příspěvky na sociální zabezpečení, jejichž výše je přímo odvozená od částek na mzdy a platy. Jedná se o nemocenské a důchodové pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tyto ze zákona povinné příspěvky představovaly v roce 2004 pro zaměstnavatele průměrnou částku 6 766 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance tj. 25,60 % z celkových nákladů práce.

Zbývající položky nákladů práce, tj. sociální požitky (příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálních fondů aj.), náklady a výdaje na úhradu nadstandardních programů sociálního a penzijního připojištění, odstupné a personální náklady spojené s nábojem a školením zaměstnanců, výchovou učňů a daně a dotace, tvořily dohromady 4,03 % z nákladů práce (tj. 1 065 Kč). V položce sociální požitky byly v celostátním průměru nejvíce zastoupeny příspěvky na stravování částkou 234 Kč (tj. 0,89 %), služební vozy poskytované také k soukromým účelům 111 Kč (tj. 0,42 %) a výdaje ze sociálního fondu zaměstnavatele pro účely kulturního a sportovního vyžití, rekreace, k zajištění programů péče o zaměstnance a jejich kvalifikaci, na sociální výpomoci ap. (87 Kč, tj. 0,33 %). Příspěvky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, např. penzijní, zdravotní a jiné pojištění vlastních zaměstnanců, včetně vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem, jsou stále nejčastěji uplatňovány zejména v zahraničních a mezinárodních firmách a dosahují v průměru 136 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně, tj. 0,52 % z celkových nákladů práce.

1. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2004 podle odvětví

V roce 2004 představoval rozdíl mezi odvětvími s maximální a minimální úrovní nákladů práce 34 563 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Nejvyšších nákladů práce bylo již tradičně dosaženo ve finančním zprostředkování (51 925 Kč). Následovalo odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (33 541 Kč) a těžba nerostných surovin (31 049 Kč). Přes třicetitisícovou hranici vzrostly náklady práce ještě ve veřejné správě, kde dosáhly částky 31 007 Kč, ovšem včetně resortu Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Bez zahrnutí těchto resortů byla úroveň nákladů práce ve veřejné správě v roce 2004 nižší, a to 29 334 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Naopak nejnižší úroveň nákladů práce byla v odvětví ubytování a stravování (17 362 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (19 318 Kč).

V průmyslových odvětvích (tj. sekce OKEČ C - těžba nerostných surovin, D - zpracovatelský průmysl a E - výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody) dosáhly náklady práce v průměru na jednoho zaměstnance 25 201 Kč za měsíc, což je o 1 227 Kč (tj. o 4,64 %) méně než je celostátní průměr. Průmysl zahrnuje různé ekonomické činnosti se značným stupněm diferenciací nákladů práce. V devíti průmyslových odvětvích byly náklady práce vyšší než celostátní průměr 26 428 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance a naopak nižší než celostátní průměr byly náklady práce v sedmnácti průmyslových odvětvích:

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie	37 028	140,11
Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	36 711	138,91
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (OKEČ E)	33 541	126,91
Těžba energetických surovin	31 471	119,08
Těžba nerostných surovin (OKEČ C)	31 049	117,49
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	30 123	113,98
Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	28 810	109,01
Výroba základních kovů a hutních výrobků	28 805	108,99
Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	28 639	108,37
Těžba ostatních nerostných surovin	28 142	106,49
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	26 643	100,81
Průměrné náklady práce v ČR	26 428	100,00
Shromažďování, úprava a rozvod vody	26 361	99,75
Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	26 058	98,60
Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	25 722	97,33
Průmysl celkem (sekce OKEČ C až E)	25 201	95,36
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	24 690	93,42
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	24 505	92,72
Zpracovatelský průmysl (OKEČ D)	24 464	92,57
Výroba pryžových a plastových výrobků	24 377	92,24
Recyklace druhotných surovin	24 077	91,10
Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	24 039	90,96
Výroba elektrických strojů a zařízení jinde neuvedených	24 018	90,88
Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	23 749	89,86
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	23 480	88,85
Výroba kancelářských strojů a počítačů	22 691	85,86
Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	19 196	72,64
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	18 365	69,49

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Výroba textilií a textilních výrobků	18 291	69,21
Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	15 769	59,67
Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin	14 910	56,42

Ze srovnání nákladů práce mezi průmyslovými sekcemi OKEČ vyplývá, že ve zpracovatelském průmyslu tvořily měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance pouze 72,94 % nákladů práce dosažených ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody a dosahují 92,57 % celostátního průměru.

Diference mezi jednotlivými sekcemi OKEČ jsou patrné i z hlediska **struktury** nákladů práce.

Podíl tzv. **přímých nákladů** práce (tj. mzdy a platy za vykonanou práci a náhrady mezd) na celkových nákladech práce v příslušném odvětví se pohyboval od 68,09 % v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody do 72,62 % ve vzdělávání. V celostátním průměru tvořily přímé náklady 70,37 % nákladů práce.

Nejvyšší částky v přímých nákladech práce dosahovala tarifní (event. smluvní) mzda. V roce 2004 se pohybovala od nejnižší v pohostinství a ubytování (9 066 Kč) až po nejvyšší ve finančním zprostředkování (24 038 Kč na zaměstnance za měsíc).

Druhou největší část průměrné měsíční mzdy tvořily pravidelně vyplácené odměny a prémie, odvozované v závislosti na výkonu a plnění předepsaných kritérií, které jsou vypláceny v pravidelných, předem stanovených termínech (měsíčně, čtvrtletně, ročně). Stejně jako v posledních třech letech byla tato mzdová složka nejvyšší ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (3 357 Kč) a v těžbě nerostných surovin (3 070 Kč). Nejnižší pravidelné prémie a odměny byly naopak vypláceny v roce 2004 (stejně jako v předchozím roce) ve veřejné správě (486 Kč), v odvětví zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti a ve vzdělávání (shodně 633 Kč), zatímco celostátní průměr byl 1 894 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Zainteresovanost na výsledku hospodaření podniku (včetně odměn hrazených ze zisku, vyplácených nepravidelně) se nejvíce projevila ve finančním zprostředkování (3 166 Kč) a v odvětví rybolov a chov ryb (1 395 Kč) a nejméně v odvětví ubytování a stravování (277 Kč), průměr za celou republiku činil 620 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně.

Mimořádné výplaty nevázané na výsledky hospodaření (včetně dalších platů, např. platu před dovolenou, platu před vánoci apod.) byly nejvyšší v odvětvích těžba nerostných surovin (1 399 Kč měsíčně na zaměstnance) a výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (930 Kč). Naopak nejnižší průměrné částky se vyplácely v zemědělství, myslivosti a lesnictví (98 Kč) a v ubytování a stravování (96 Kč); celostátní průměr činil 386 Kč.

Mzdová zvýhodnění a příplatky (např. za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí, za práci v noci, ve svátek a ostatní příplatky sjednané ve smlouvách - tj. příplatky za vedení a zastupování, osobní ohodnocení aj.) dosáhly nejvyšší částky v odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (3 874 Kč), ve zdravotní a sociální péči a veterinárních činnostech (2 549 Kč). Nejméně se tyto příplatky uplatňovaly ve stavebnictví (149 Kč) a v odvětví rybolov a chov ryb (183 Kč). Příplatky za přesčasovou práci dosáhly nejvyšší částky tradičně ve zdravotní a sociální péči a ve veterinárních činnostech (332 Kč) a v těžbě nerostných surovin

(226 Kč). Nejnižší byly tyto příplatky v odvětví finanční zprostředkování (39 Kč) a ubytování a stravování (41 Kč). Odměny za pracovní pohotovost byly nejvyšší v odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (486 Kč) a ve zdravotnictví (364 Kč), dále v odvětvích výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (231 Kč) a doprava, skladování a spoje (121 Kč). V ostatních odvětvích tyto příplatky tvořily méně významnou část průměrné měsíční mzdy, a to od 4 do 67 Kč na zaměstnance za měsíc. Stejně tak naturální mzda vyjádřená v penězích ve většině odvětví tvořila jen malou část hrubé měsíční mzdy zaměstnance. Pouze v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu dosáhla částky 109 Kč a ve finančním zprostředkování 95 Kč (průměr za ČR byl 33 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance).

Náhrady mzdy za neodpracovanou dobu dosáhly průměrně částky 1 875 Kč, tj. 7,09 % z celkových nákladů práce. V jednotlivých odvětvích se jejich výše pohybovala od 1 266 Kč v ubytování a stravování do 3 456 Kč ve finančním zprostředkování. Tuto složku mzdy v průměru tvořily z 87,95 % (tj. 1 649 Kč) náhrady za dovolenou, náhrady za svátky 7,47 % (140 Kč) a zbytek 4,59 % (86 Kč) představovaly náhrady mzdy při překážkách v práci na straně zaměstnavatele i zaměstnance.

Sociální požitky (tj. příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálního fondu a odborové organizaci apod.) byly nejnižší v ubytování a stravování (0,87 % z celkových nákladů práce v tomto odvětví, tj. 150 Kč) a ve vzdělávání (0,81 %, tj. 197 Kč). Naopak nejvyšší sociální požitky pobírali zaměstnanci v odvětví finanční zprostředkování (2,60 %, tj. 1 348 Kč) a veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (3,39 %, tj. 1 051 Kč). Celostátní průměr byl 1,89 %, tj. 500 Kč měsíčně na 1 zaměstnance.

Největší část sociálních požitků ve všech odvětvích tvořily příspěvky na stravování zaměstnanců. Částka na jednoho zaměstnance se pohybovala od 75 Kč v ubytování a stravování do 550 Kč ve finančním zprostředkování, přičemž celostátní průměr byl 234 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc.

Druhou nejvyšší položkou byly náklady na služební vozy, poskytované také k soukromým účelům. V celostátním průměru dosahovaly měsíčně 111 Kč, tj. 0,42 % z celkových nákladů práce na jednoho zaměstnance, přitom nejvyšší byly v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu (321 Kč) a finanční zprostředkování (265 Kč). Nejnižších částek bylo dosaženo v odvětví vzdělávání (7 Kč) a ve veřejné správě (9 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc).

Výdaje ze sociálního fondu byly třetí nejvýznamnější položkou mezi tzv. sociálními požitky. Pohybovaly se od 14 Kč v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu do 455 Kč ve finančním zprostředkování. Za celou ČR dosáhla tato částka průměrné výše 87 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Ostatní položky, tj. prodej výrobků firmy se slevou, příspěvky ve formě spoření a prodeje akcií, a příspěvky na bydlení (kromě odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení, kde při zahrnutí resortů Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra tato položka dosáhla výše 532 Kč) tvořily méně významnou část sociálních požitků (v průměru pouze 0,24 % z celkových nákladů práce, tj. 64 Kč na zaměstnance za měsíc).

Podstatnou část položky **sociální náklady a výdaje** tvoří každoročně zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vlastních zaměstnanců (za celou republiku to bylo průměrně 25,60 %, tj. 6 766 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance). Mezi jednotlivými odvětvími se neprojevovaly výrazné difference, pokud jde o podíl této položky na celkových nákladech práce daného odvětví. Rozdíl mezi minimem a maximem byl přibližně 2 procentní body. V absolutním vyjádření byla

tato částka nejnižší v ubytování a stravování (4 514 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (5 027 Kč). Nejvyšší byla opět ve finančním zprostředkování (12 717 Kč), protože tato položka bezprostředně odráží úroveň mezd a platů v jednotlivých odvětvích.

Ostatní sociální náklady a výdaje, včetně nadstandardních forem pojištění vlastních zaměstnanců a odstupného tvořily podstatně menší část sociálních nákladů a výdajů a jejich podíl na průměrných nákladech práce jednotlivých odvětví se pohyboval od 0,16 % (tj. 39 Kč) ve vzdělávání do 2,82 % (tj. 947 Kč) v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody. Celostátní průměr činil 1,00 % z celkových nákladů práce, tj. 263 Kč. V tom zahrnuté nadstandardní programy sociálního zabezpečení, penzijní připojištění a vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem jsou tradičně nejvyšší ve finančním zprostředkování (dohromady 1,09 %, tj. 566 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance) a naopak nejnižší ve vzdělávání (0,07 %, tj. 18 Kč), přitom celostátní průměr byl 0,52 %, tj. 136 Kč na zaměstnance za měsíc. Odstupné pro jednoho zaměstnance dosáhlo v průměru částky 107 Kč za měsíc, tj. 0,40 % z celkových nákladů práce. Nejvíce se vyplácelo zaměstnancům v odvětví doprava, skladování a spoje (456 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně) a ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (403 Kč). Naopak nejnižší byla tato částka v odvětví vzdělávání (15 Kč) a v ubytování a stravování (18 Kč na zaměstnance za měsíc). Ostatní sociální dávky hrazené zaměstnavatelem (např. podpora při narození nebo úmrtí rodinného příslušníka, podpora v mateřství, při odchodu do důchodu ap.) se ve většině odvětví pohybovaly průměrně od 1 Kč v odvětví ubytování a stravování do 365 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc v odvětví těžba nerostných surovin. Celostátní průměr byl 20 Kč (tj. 0,08 % z průměrných nákladů práce).

Personální náklady (zahrnující náklady na nábor zaměstnanců, na zvyšování jejich kvalifikace, na výchovu učňů apod.) dosáhly v roce 2004 částky 338 Kč za měsíc na jednoho zaměstnance, tj. 1,28 % z průměrných nákladů práce v ČR. Tato částka byla nejvyšší ve finančním zprostředkování (925 Kč) a nejnižší v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinární činnosti (140 Kč) a ve vzdělávání (145 Kč). Největší část personálních nákladů tvořily ve většině odvětví náklady na školení zaměstnanců pro povolání. V celostátním průměru dosáhla tato položka částky 138 Kč. Nejvyšší částku vykázali zaměstnavatelé ve finančním zprostředkování (705 Kč) a naopak nejnižší v zemědělství, myslivosti a lesnictví (47 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na pracovní oděv, uniformy a tzv. „ošatné“. Nejvyšší částka byla vyplácená ve veřejné správě (včetně resortů MO a MV), a to 312 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. V celostátním průměru činila tato položka nákladů práce 121 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance (tj. 0,46 % z celkových nákladů práce). Ve finančním zprostředkování byly ještě (proti ostatním odvětvím) významné náklady na nábor zaměstnanců, a to 157 Kč na zaměstnance za měsíc (republikový průměr byl 32 Kč).

2. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2004 podle krajů

Nejvyšší úroveň nákladů práce vykazuje dlouhodobě Hlavní město Praha. V roce 2004 to bylo 32 776 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc (resp. 32 546 Kč bez zahrnutí resortů MO a MV). V ostatních krajích průměrné náklady práce byly nižší než celostátní průměr 26 428 Kč. Hranice šestadvaceti tisíc Kč byla překročena pouze ve Středočeském kraji (26 063 Kč) a více než pětadvacet tisíc Kč dosáhly průměrné náklady práce v kraji Moravskoslezském (25 790 Kč). Hranici třiadvaceti tisíc nepřekročily náklady práce v kraji Vysočina (22 393 Kč na zaměstnance

za měsíc), v kraji Královéhradeckém (22 555 Kč), Olomouckém (22 620 Kč), Jihočeském (22 633 Kč) a Karlovarském (22 781 Kč). Velké rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce z hlediska krajů (10 383 Kč) způsobují především rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí České republiky. V Praze mají sídlo většinou podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finanční zprostředkování a veřejná správa a obrana. Dále je zde často sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen nejvyšší mzdy a platy, ale také poskytují svým zaměstnancům obvykle různé formy nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, což se odráží i v celkové výši nákladů práce. Tyto motivační složky tvořily u zaměstnavatelů se sídlem v Praze 0,64 % z celkových nákladů práce (tj. 211 Kč na zaměstnance za měsíc), přitom v celostátním průměru to bylo 0,52 % (tj. v absolutním vyjádření 136 Kč). Naproti tomu v kraji Vysočina, kde byla úroveň nákladů práce nejnižší, tvořily tyto položky v průměru 0,26 % celkových nákladů práce v tomto kraji (tj. 59 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance).

Poměr nákladů práce a jejich složek v jednotlivých krajích k celostátnímu průměru (v %)

Kraj	Náklady práce celkem	Přímé náklady práce	Nepřímé náklady práce
Hlavní město Praha	124,0	122,6	127,5
Středočeský	98,6	98,5	98,8
Jihočeský	85,6	86,5	83,7
Plzeňský	89,8	90,0	89,3
Karlovarský	86,2	87,1	84,0
Ústecký	87,8	88,7	85,6
Liberecký	91,5	92,3	89,6
Královéhradecký	85,3	86,4	82,9
Pardubický	90,3	90,9	88,6
Vysočina	84,7	85,4	83,2
Jihomoravský	88,5	89,1	87,1
Olomoucký	85,6	86,5	83,5
Zlínský	89,0	89,8	87,2
Moravskoslezský	97,6	97,9	96,8
ČR celkem	100,0	100,0	100,0

3. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2004 podle velikosti vykazující jednotky

Rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce podle velikosti vykazující jednotky v roce 2004 činilo 7 781 Kč na zaměstnance za měsíc. V porovnání s extrémními rozdíly v hodnotách nákladů práce podle ostatních třídících hledisek (odvětví, kraje a typ hospodaření) byla tato diference výrazně nižší. U odvětví byl tento rozdíl 34 563 Kč, u krajů 10 383 Kč a

podle typu hospodaření 14 016 Kč. Nejvyšší náklady práce v přepočtu na jednoho zaměstnance za měsíc byly ve velikostní skupině 1000 a více zaměstnanců (30 119 Kč, tj. včetně resortů MO a MV). Jednotky v této velikostní skupině vykázaly rovněž nejvyšší sociální požitky (808 Kč, z toho 316 Kč příspěvky na stravování na jednoho zaměstnance za měsíc a 190 Kč výdaje ze sociálního fondu), dále zde byly nejvyšší sociální náklady a výdaje (8 007 Kč), z toho nejvyšší položkou (kromě zákonných příspěvků na sociální zabezpečení) bylo odstupné, které činilo 249 Kč. Tyto subjekty vykázaly také nejvyšší personální náklady (577 Kč, z toho náklady na školení zaměstnanců 212 Kč a náklady na pracovní oděv, uniformy, „ošatné“ 209 Kč). Nad celostátním průměrem se pohybovaly náklady práce ještě ve skupině s 500 až 999 zaměstnanci (26 527 Kč). V ostatních velikostních skupinách byly náklady práce nižší než republikový průměr (tj. 26 428 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc) a dosahovaly částek v rozmezí od 22 338 Kč (v ekonomických subjektech s 1 až 9 zaměstnanci) do 25 757 Kč (v ekonomických subjektech s 250 až 499 zaměstnanci). Zaměstnavatelé velkých ekonomických subjektů, na rozdíl od jednotek s nižším počtem zaměstnanců, více využívali pro své zaměstnance různé formy nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, měli větší výdaje ze sociálního fondu a také vynakládali větší částky na školení zaměstnanců.

4. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2004 podle typu hospodaření

Nejvyšší měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v členění podle typu hospodaření vykázaly v roce 2004, stejně jako v předchozích letech, mezinárodní firmy (průměrně 32 418 Kč) a zahraniční firmy (30 496 Kč). Tyto náklady převyšovaly celostátní průměr o 22,67 % (resp. o 15,39 %) a proti minimální úrovni nákladů práce v jednotkách s družstevním typem hospodaření (18 402 Kč) byly vyšší o 76,17 % (resp. o 65,72 % u zahraničních firem). Vyšší než celostátní průměr byly ještě náklady práce u jednotek se smíšeným typem hospodaření, tj. s různými podíly českého soukromého, družstevního, státního aj. vlastnictví (měsíčně 27 328 Kč na jednoho zaměstnance) a u podniků ve vlastnictví státu (29 808 Kč, resp. 28 699 Kč bez zahrnutí resortů MO a MV). U ostatních typů hospodaření se pohybovaly náklady práce pod celostátním průměrem, a to od částky 18 402 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance v družstevních podnicích do 23 333 Kč v ekonomických subjektech ve vlastnictví měst a obcí.

Také z hlediska struktury nákladů práce byly nejvyšší přímé náklady (tj. mzdy včetně náhrad) u mezinárodních firem (22 376 Kč) a u zahraničních firem (21 327 Kč). Naopak nejnižší byla tato položka u družstevního typu hospodaření (13 094 Kč).

Nejvyšší zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vykázaly mezinárodní subjekty (8 188 Kč) a zahraniční firmy (7 813 Kč). Nejnižší byly tyto zákonné příspěvky u družstevních podniků (4 812 Kč). Největší částky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, včetně vyrovnání za nemoc placeného zaměstnavatelem, vydávaly mezinárodní firmy (284 Kč na zaměstnance za měsíc) a nejméně podniky ve vlastnictví měst a obcí (34 Kč). V celostátním průměru činila tato částka 136 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Sociální požitky dosáhly nejvyšší částky u ekonomických subjektů ve vlastnictví státu, včetně resortů MO a MV (837 Kč). Z toho tyto subjekty dávaly svým zaměstnancům nejvyšší příspěvky na bydlení (342 Kč) a měly také nejvyšší výdaje ze sociálního fondu (208 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc). Druhou skupinou ekonomických subjektů, které poskytovaly svým zaměstnancům vysoké sociální požitky, byly mezinárodní firmy. V průměru u nich dosáhla tato částka výše 721 Kč. Zde byly nejvyšší měsíční příspěvky na stravování (336 Kč). Nejvyšší

částku na služební vozy, poskytované také k soukromým účelům (235 Kč) vykázaly zahraniční firmy. Nejnižší sociální požitky byly v roce 2004 u podniků ve vlastnictví měst a obcí (286 Kč), které rovněž vykázaly nejvyšší příspěvky na stravování svých zaměstnanců (141 Kč).

Personální náklady byly nejnižší u subjektů ve vlastnictví sdružení, politických stran a církví (93 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně). Naopak nejvyšší částky byly vynaloženy v zahraničních (584 Kč) a mezinárodních (501 Kč) firmách, a dále ještě v subjektech ve vlastnictví státu (442 Kč) a v subjektech se smíšeným typem hospodaření (441 Kč). V personálních nákladech byly nejvyšší položkou náklady na školení zaměstnanců (v průměru za ČR tato částka činila 138 Kč na zaměstnance za měsíc, u mezinárodních firem 292 Kč a u zahraničních firem 261 Kč). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na pracovní oděv, uniformy a „ošatné“, a to u státních ekonomických subjektů (216 Kč, tj. včetně resortů MO a MV), u subjektů se smíšeným typem hospodaření (158 Kč) a u zahraničních firem (149 Kč).

Výrazné difference, jak ve výši nákladů práce, tak i v jejich struktuře, byly u jednotek, členěných podle typu hospodaření, způsobeny kromě výše zmíněných rozdílů ve mzdách také tím, že se v ČR uplatňují různé doplňkové programy péče zaměstnavatelů o vlastní zaměstnance zejména v ekonomických subjektech se zahraniční majetkovou účastí. Jsou to například nadstandardní programy sociálního a penzijního připojištění, vyrovnání za dobu nemoci placené zaměstnavatelem aj.